

Sygn. akt XII C 174 / 20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia SO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Iga Witkowska**

po rozpoznaniu w dniu 19.11.2021 r.

we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M. i D. M.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawarta w dniu 07.09.2005 r. pomiędzy (...) S.A. w W. (obecnie (...) S.A. w W.) oraz M. M. i D. M. (poprzednio F.) jest nieważna;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów:

a) 121.589,20 zł (sto dwadzieścia jeden tysięcy pięćset osiemdziesiąt dziewięć złotych, dwadzieścia groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 07.04.2020 r. do dnia zapłaty,

b) 46.324,79 CHF (czterdzieści sześć tysięcy trzysta dwadzieścia cztery franki szwajcarskie, siedemdziesiąt dziewięć centymów) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 07.04.2020 r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powodów **14.634 zł** kosztów procesu.

XII C 174 / 20

UZASADNIENIE

W dniu 12.02.2020 r. powodowie M. M. i D. M. wystąpili przeciwko (...) S.A. w W. o:

1. ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 07.09.2005 r., zawarta pomiędzy (...) S.A. w W. Oddziałem Bankowości Detalicznej w Ł. (którego następcą prawnym jest pozwany) a powodami, jest nieważna;

2. zasądzenie od pozwanego 121.739,19 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

3. zasądzenie od pozwanego 46.324,79 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

ewentualnie ustalenie, że postanowienia § 1 ust. 3, § 3 ust. 4, § 7 ust. 1, § 8 ust. 4, § 12 ust. 1, § 12 ust. 5, § 12 ust. 7, § 14 ust. 5, § 18 ust. 3 umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 07.09.2005 r., zawartej pomiędzy (...) S.A. w W. Oddziałem Bankowości Detalicznej w Ł. (którego następcą prawnym jest pozwany) a powodami, są nieważne (ewentualnie bezskuteczne) oraz zasądzenie od pozwanego 53.688,65 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Ponadto powodowie wniesli o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że zawarli z (...) S.A. umowę kredytu waloryzowanego kursem CHF. Umowa została w całości opracowana przez Bank, zawiera jednostronnie przygotowane klauzule umowne, stanowi typowy wzorzec umowy, który nie podlegał negocjacom. Z powodami nie rozmawiano o ryzyku walutowym, na które zostaną wystawieni w związku z powiązaniem kredytu z walutą szwajcarską, jak również o tym, w jaki sposób Bank będzie ustalał dowolnie wysokość świadczeń w chwili wypłaty kredytu i w chwili spłaty kredytu. Ryzyko kursowe, na jakie zostali narażeni powodowie, jest niczym nieograniczone.

Powodowie zarzucili, że umowa jest nieważna z powodu braku konsensu co do kwoty kredytu, dowolności pozwanego w ustalaniu wysokości świadczeń stron. Powodowie podnieśli, że wyrażają wolę stwierdzenia nieważności umowy, są świadomi konsekwencji z tego płynących oraz godzą się ze skutkami prawnymi i finansowymi upadku umowy.

Powodowie wskazali, że po ok. 15 latach regularnych rat ich zobowiązanie wobec pozwanego wynosi nadal znacznie więcej niż połowa zaciągniętego kredytu, tj. 200.867,70 zł z otrzymanych 255.121,04 zł. Powodowie wpłacili pozwanemu łącznie ok. 290.064,73 zł, a więc znacznie ponad to, co nominalnie Bank im wypłacił.

Powodowie podnieśli, że z uwagi na niedozwolone klauzule umowne umowa kredytu jest nieważna. Umowa nie przewiduje żadnych ograniczeń w określaniu przez Bank kursów w tabelach kursów obowiązujących w Banku. Umowa pozostawiła pozwanemu swobodę w ustalaniu wielkości zobowiązania powodów. Z kolei bez klauzuli wiążącej umowę z walutą szwajcarską umowa nie zostałaby zawarta, co skutkuje jej nieważnością.

W przypadku uznania umowy za nieważną powodom przysługuje zwrot kwot 121.739,19 zł oraz 46.324,79 CHF uzyskanych przez pozwanego od powodów w okresie od 12.09.2005 r. do 12.11.2019 r. tytułem realizacji zobowiązań wynikających z umowy jako dokonanych bez podstawy prawnej, a tym samym będących świadczeniami nienależnymi.

Powodowie wskazali także, iż posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy z uwagi na niepewność stosunku prawnego, nie istnieje możliwość definitywnego zakończenia sporu na przyszłość.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska powodów przedstawione zostało na k. 4-82 akt sprawy.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Pozwany podniósł zarzuty:

- braku interesu prawnego po stronie powodów uzasadniającego żądanie ustalenia,
- przedawnienia roszczenia powodów za okres do dnia 12.02.2010 r.,
- nieudowodnienia roszczenia powodów, tak co do zasady, jak i co do wysokości.

Pozwany podniósł, iż brak jest podstaw do uznania umowy kredytu zawartej z powodem za nieważną. Umowa ta spełnia wymogi przewidziane dla umowy kredytu w art. 69 pr. bank. Nie można zgodzić się, że doszło do rażącego

naruszenia interesów konsumenta, jak również do naruszenia dobrych obyczajów. Nie występuje też przesłanka warunkująca wystąpienia przez powoda z roszczeniem o zwrot nienależnego świadczenia. To powodowie pozostają wzbogaceni kosztem Banku.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska pozwanego przedstawione zostało na k. 300-351 akt sprawy.

W piśmie procesowym z dnia 09.09.2020 r. powodowie wskazali, że wyrażają wolę unieważnienia umowy, są świadomi konsekwencji z tego płynących oraz godzą się ze skutkami prawnymi i finansowymi upadku umowy w drodze ustalenia przez Sąd, że umowa nie istnieje, ze względu na swoją nieważność. Powodowie oświadczyli, że nie wyrażają zgody na uzupełnienie umowy.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

W dniu 19.08.2005 r. przed notariuszem R. B. we (...) S.A. we W. jako sprzedający oraz M. M. i D. F. jako kupujący zawarli w formie aktu notarialnego, rep. (...), umowę sprzedaży lokalu mieszkalnego.

Sprzedający jako inwestor zobowiązał się wybudować na gruncie o pow. 14.151 m⁽²⁾, stanowiącym działkę nr (...), położoną w miejscowości W., gmina K., dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Krzyków prowadzi księgę wieczystą nr (...), budynki mieszkalne stanowiące Osiedle (...) etap wraz z urządzeniem i uzbrojeniem terenu oraz sprzedać lokal mieszkalny nr (...) znajdujący się na parterze budynku (...) o powierzchni użytkowej 68,25 m⁽²⁾ wraz z przynależną komórką lokatorską nr (...) o powierzchni 2,86 m⁽²⁾ oraz udziałem we współwłasności gruntu.

Cena sprzedaży wynosiła 201.048 zł.

Przy podpisaniu umowy powodowie zobowiązali się zapłacić opłatę rejestracyjną w kwocie 1.800 zł. Na poczet nabycia lokalu, w celu sfinansowania kosztów budowy, powodowie zobowiązali się dokonywać wpłaty ceny sprzedaży lokalu, ratami według harmonogramu:

- I rata – 10 % ceny lokalu – 21.512 zł – w terminie 7 dni od dnia podpisania umowy;
- II rata – 88 % ceny lokalu – 189.307 zł – w terminie do dnia 09.09.2005 r.;
- III rata – 2 % ceny lokalu – 4.302 zł – przed podpisaniem umowy przyrzeczonej.

Ostateczne rozliczenie ceny nabycia lokalu miało nastąpić w terminie miesiąca po zakończeniu inwestycji, na zasadach określonych w umowie.

Budynek wraz z lokalem stanowiącym przedmiot umowy miał zostać wybudowany do dnia 15.03.2006 r.

/ dowód: umowa sprzedaży z dnia 19.08.2005 r., rep. (...) – k. 405-410 /

W celu sfinansowania zakupu mieszkania powodowie zgłosili się do Oddziału (...) S.A. w celu zaciągnięcia kredytu. Obsługiwała ich znajoma K. S.. Przedstawiła im propozycję kredytu indeksowanego do CHF jako jedyną możliwą opcję. Wskazała na stabilność tej waluty i małą zmienność jej kursu. Nie było mowy o zasadach ustalania kursów stosowanych do przeliczeń. Nie były przedstawiane symulacje na wypadek zmiany kursu CHF.

W dniu 23.08.2005 r. M. M. i D. F. złożyli – na formularzu wniosku (...) – wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym i refinansowanie nakładów poniesionych w związku z zakupem w kwocie 251.121 zł w walucie CHF na okres 360 miesięcy, spłacanego w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, płatnych 10 dnia miesiąca.

/ dowód: wniosek z dnia 23.08.2005 r. o udzielenie kredytu z załącznikami – k. 375-380; zeznania

powoda M. M. – e-protokół z dnia 05.02.2021 r. 00:04:25-00:33:16 k. 662-

665; zeznania powódki D. M. – e-protokół z dnia 05.02.2021 r. 00:33:17-

00:38:29 k. 664-665 /

W dniach 23.08.2005 r. i 26.08.2005 r. inwestor zastępczy – (...) S.A. we W. oświadczył, że zobowiązuje się wybudować lokal mieszkalny zasiedlany po raz pierwszy o powierzchni użytkowej 68,25 m², nr lokalu (...), znajdujący się w W. ul. (...), działka nr (...), Państwu M. M. i D. F. za cenę 251.121 zł.

Jednocześnie oświadczył, że do dnia 26.08.2005 r. nabywca lokalu mieszkalnego przekazał na rachunek inwestora środki własne w wysokości 21.512 zł. Różnica pomiędzy kwotą pełnej należności a dotychczas wpłaconymi środkami wynosi 193.609 zł i powinna być zgodnie z harmonogramem przedpłat i realizacji inwestycji przekazywana na rachunek nr (...) prowadzony przez (...) S.A.

/ dowód: oświadczenia inwestora zastępczego (...) S.A. we W. z dnia 23.08.2005 r.

i z dnia 26.08.2005 r. – k. 373-374 /

(...) S.A. podjął decyzję o udzieleniu powodom kredytu w kwocie 255.121 PLN, waluta waloryzacji – CHF, oprocentowanie – 2,96 %, składka ubezpieczenia od obniżonego wkładu – 1.433,32 zł, prowizja – 510,24 zł.

/ dowód: decyzja kredytowa nr (...) – k. 384-387 /

W dniu 07.09.2005 r. (...) S.A. w W. Oddział Bankowości Detalicznej w Ł. (zwany dalej (...)) oraz D. F. i M. M. zawarli umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF nr (...).

Kredyt był przeznaczony na finansowanie przedpłat na poczet budowy i zakupu lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. gm. K. wraz z wykończeniem przedmiotowego lokalu mieszkalnego oraz refinansowanie poniesionych nakładów związanych z zakupem lokalu (§ 1 ust. 1A oraz § 2 ust. 1-5).

Bank udzielił powodom kredytu w kwocie 255.121 zł waloryzowanego kursem kupna waluty w CHF według tabeli kursowej (...) S.A.; kwota kredytu wyrażona w CHF miała zostać określona na podstawie kursu kupna waluty w CHF z tabeli kursowej (...) S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu (§ 1 ust. 2 i 3 oraz § 7 ust. 1).

Okres kredytowania wynosił 360 miesięcy – do dnia 10.09.2035 r. (§ 1 ust. 4 oraz § 7 ust. 2).

Kredyt miał być spłacany w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, płatnych 10 dnia miesiąca (§ 1 ust. 5 i 6).

Prowizja Banku wynosiła 0,40 % kwoty kredytu, tj. 1.020,48 zł (§ 1 ust. 7).

Prowizja tytułem ubezpieczenia kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. wynosiła 0,20 % kwoty kredytu, tj. 510,24 zł (§ 1 ust. 7A).

W dniu zawarcia umowy oprocentowanie kredytu wynosiło 2,95 %; w okresie ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. oprocentowanie kredytu ulegało podwyższeniu o 1,00 p.p. i wynosiło 3,95 %; oprocentowanie dla należności przeterminowanych wynosiło 6,70 % (§ 1 ust. 8 i 9).

Inwestorem zastępczym był (...) S.A. (§ 1 ust. 10).

Data zakończenia inwestycji był 30.11.2006 r. (§ 1 ust. 11).

Całkowity koszt Inwestycji wynosił 257.121 zł, kwota wniesionych środków własnych 21.512 zł, co stanowiło 8,37 % całkowitego kosztu inwestycji (§ 1 ust. 12 i 13).

Zabezpieczenie kredytu stanowiły (§ 3):

1. hipoteka kaucyjna do kwoty 382.681,50 zł ustanowiona na nieruchomości położonej w W., gm. K., lokal mieszkalny nr (...);
2. przelew na rzecz mBanku praw z umowy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką, nie niższą niż 255.121 zł;
3. ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w (...) S.A. na 36-miesięczny okres ubezpieczenia; kredytobiorcy upoważnili mBank do pobrania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50 % różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorców a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorców, tj. 1.785,85 zł, oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji ubezpieczenia z rachunku kredytobiorców.

Zabezpieczenie kredytu na okres przejściowy – do czasu ustanowienia hipoteki – stanowiły ubezpieczenie kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. oraz cesja wierzytelności na rzecz mBanku z tytułu wniesionego wkładu budowlanego/przedpłat na poczet nabycia nieruchomości do czasu zakończenia inwestycji (§ 3 ust. 6).

Termin przedstawienia odpisu z prawomocnie wpisaną hipoteką na rzecz Banku upływał w dniu 30.11.2007 r. (§ 3 ust. 6).

Sposób wypłaty kredytu był następujący (§ 5 oraz § 8 ust. 4):

- 1) kwota 193.609 zł na rachunek nr (...) prowadzony przez (...) S.A. według transz: 189.307 zł z wykorzystaniem do 09.09.2005 r. tytułem II raty na zakup lokalu mieszkalnego, 4.302 zł z wykorzystaniem do 30.11.2006 r. tytułem III raty na zakup lokalu mieszkalnego;
- 2) kwota 21.512 zł na rachunek kredytobiorców;
- 3) kwota 40.000 zł na rachunek kredytobiorców celem wykonaniu remontów lokalu mieszkalnego.

Splata kredytu miała następować na podstawie nieodwołanego zlecenia przelewu z rachunku eKonto nr 83-1140-2004-0000- (...) - (...) - (...) (§ 6 oraz § 13).

Uruchomienie kredytu miało nastąpić jednorazowo po spełnieniu następujących warunków (§ 8 ust. 1 w zw. z § 4 ust. 2):

- 1) podpisaniu umowy;
- 2) uiszczeniu przez kredytobiorcę wpłaty z tytułu prowizji;
- 3) ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu;
- 4) złożeniu oświadczenia o poddaniu się egzekucji przez ewentualnych poręczycieli;
- 5) przedstawieniu protokołu zdawczo-odbiorczego lokalu mieszkalnego oraz oryginału oświadczenia inwestora z dnia 26.08.2005 r.

Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej; zmiana wysokości oprocentowania mogła nastąpić w przypadku zmiany stopy referencyjnej określonej dla danej waluty oraz zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju, którego podstawą jest zmiana waloryzacji (§ 11 ust. 1 i 2).

O każdej zmianie oprocentowania mBank miał zawiadamiać kredytobiorców i poręczycieli na piśmie (§ 11 ust. 3).

W przypadku zmiany stóp procentowych w mBanku zmiana oprocentowania kredytu miała nastąpić w dniu spłaty najbliższej raty wynikającej z harmonogramu spłat, której płatność wypadała po dniu, od którego obowiązywało zmienione oprocentowanie w mBanku (§ 11 ust. 4).

Kredyt miał być spłacany w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat (§ 12 ust. 1).

Harmonogram spłat stanowił załącznik nr 1 i integralną część umowy i miał być doręczony kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu; harmonogram sporządzany był w CHF (§ 12 ust. 2).

Raty miały być płatne w 10 dniu każdego miesiąca z tym, że pierwsza rata kapitałowo-odsetkowa była płatna po co najmniej 28 dniach od daty uruchomienia kredytu, nie później jednak niż po 61 dniach od daty uruchomienia kredytu (§ 12 ust. 3).

Raty kapitałowo-odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 12 ust. 5).

mBank pobierał odsetki za okres od dnia powstania zadłużenia do dnia poprzedzającego spłatę kredytu; w przypadku wcześniejszej spłaty mBank pobierał odsetki za okres wykorzystania kredytu do dnia poprzedzającego wcześniejszą spłatę kredytu (§ 12 ust. 7).

W przypadku naruszenia przez kredytobiorców warunków umowy, a w szczególności w przypadku, gdy (§ 17 ust. 1):

- 1) w terminie określonym w umowie nie dokonali spłaty raty kapitałowo-odsetkowej lub części raty kapitałowo-odsetkowej lub
- 2) w umówionym terminie nie dokonali spłaty należnych mBankowi prowizji, opłat i innych należności, mBank mógł podjąć działania upominawcze z wypowiedzeniem umowy włącznie.

Okres wypowiedzenia umowy wynosił 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia, przy czym za datę wypowiedzenia miała być uważana również data pierwszego awizowania przesyłki polecanej, wysłanej pod ostatni znany mBankowi adres kredytobiorców (§ 17 ust. 3).

Następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia wszelkie zobowiązania wynikające z umowy stawały się wymagalne, a kredytobiorcy stawali się zobowiązani do niezwłocznej spłaty wszystkich wymagalnych należności (§ 17 ust. 4).

Niespłacone w terminie określonym w umowie lub następnego dnia po okresie wypowiedzenia wierzytelności mBanku z tytułu umowy były traktowane jako zadłużenie przeterminowane, a rata kapitału, lub w przypadku wypowiedzenia umowy kwota kapitału, jako kapitał przeterminowany (§ 18 ust. 1).

Od kapitału przeterminowanego mBank miał naliczać odsetki w wysokości określonej w tabeli oprocentowania w walutach obcych, której wysokość wyznaczana była jako suma oprocentowania nominalnego określonego w § 1 ust. 8 z zastrzeżeniem § 10 i marży Banku (§ 16 ust. 2).

Integralną część umowy stanowił „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach mPlanów”; kredytobiorcy oświadczyli, że zapoznali się z tym dokumentem i uznają jego wiążący charakter (§ 28 ust. 1).

Za zobowiązania wynikające z umowy kredytobiorcy ponosili odpowiedzialność solidarną (§ 31 ust. 1).

Powodowie zapoznali się z dokumentem umowy w Oddziale Banku przed jego podpisaniem, nie otrzymali go wcześniej w celu zapoznania się.

Do przygotowanego przez Bank tekstu umowy nie były wprowadzane żadne zmiany, poprawki, w szczególności pochodzące od powodów.

/ dowód: umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) z dnia

07.09.2005 r. – k. 90-99 i 388-392; wniosek o przyznanie referencyjnej stopy

procentowej/prowizji przygotowawczej – k. 382-384; zeznania powoda M. M.

– e-protokół z dnia 05.02.2021 r. 00:04:25-00:33:16 k. 662-665; zeznania powódki

D. M. – e-protokół z dnia 05.02.2021 r. 00:33:17-00:38:29 k. 664-665 /

W dniu 08.09.2005 r., powodowie złożyli oświadczenie, w którym:

- wyrazili zgodę m.in. na prowadzenie działań regresowych przez (...) S.A. i (...) S.A. w przypadku wypłacenia (...) S.A. odszkodowania z tytułu ubezpieczenia spłaty udzielonego im kredytu, dokonanie cesji (po wypłacie w/w odszkodowania) praw do dochodzenia roszczeń o zwrot kwoty wypłaconego odszkodowania w stosunku do nich na rzecz (...) S.A.,

- zobowiązali się do zwrotu kwoty równej wypłaconemu odszkodowaniu z powodu zaprzestania spłaty kredytu wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wypłaty odszkodowania do dnia w którym nastąpiło zaspokojenie roszczeń regresowych (...) S.A. i (...) S.A. – w terminie 7 dni kalendarzowych od otrzymania wezwania do zapłaty.

/ dowód: oświadczenie z dnia 07.09.2005 r. – k. 381 /

Kredyt został uruchomiony w III transzach, każdorazowo na podstawie uprzednich wniosków powodów o wypłatę transzy/odblokowanie środków w następujący sposób:

- I transza – 12.09.2005 r. – 210.819,02 PLN, co zostało przeliczone na 84.479,67 CHF po kursie 2, (...);

- II transza – 26.05.2006 r. – 40.000 PLN, co zostało przeliczone na 16.117,99 CHF po kursie 2, (...);

- III transza – 14.08.2006 r. – 4.302 PLN, co zostało przeliczone na 1.794,07 CHF po kursie 2, (...).

/ dowód: zaświadczenie z dnia 05.12.2019 r. – k. 106-114; wnioski o odblokowanie środków – k.

393, 396, 399; potwierdzenia uruchomienia kredytu – k. 395, 398, 400 /

Według pierwotnie wystawionego harmonogramu spłat z dnia 12.09.2005 r. pierwsza rata kredytu wynosiła 539,40 CHF, następne:

- nr 2, 7, 9, 12, 14 – po 274,27 CHF,

- nr 3-4, 6, 8, 10-11, 13 – po 283,41 CHF,

- nr 5 – 255,98 CHF,

- nr 11 – 368,75 CHF,

- nr 15 – 410,04 CHF,

- nr 12-14 i 16-350 – po 512,34 CHF.

/ dowód: harmonogram spłat – k. 394, 397, 401-404 /

Umowa nr (...) w trakcie jej wykonywania była kilkakrotnie aneksowana.

Na podstawie aneksu nr (...) z dnia 09.08.2006 r. strony zmienił sposób wypłaty kredytu, tj.:

- wypłata I transzy miała nastąpić w wysokości 189.307 zł i zostać wykorzystana jako II rata na zakup lokalu mieszkalnego do 09.09.2005 r.,

- wypłata II transzy miała nastąpić w wysokości 4.302 zł i zostać wykorzystana do dnia 30.11.2006 r. z przeznaczeniem na prace remontowe (§ 5 ust. 1 i 2 umowy).

Na podstawie aneksu nr (...) z dnia 27.11.2007 r. strony postanowiły, że zmianie ulegają zapisy § 1 ust. 1A, § 2 ust. 2, § 2 ust. 3 oraz § 3 ust. 7 umowy i otrzymują brzmienie:

- przeznaczenie środków z kredytu: finansowanie przedpłat na poczet budowy i zakupu lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w miejscowości W. przy ul. (...) wraz z wykończeniem lokalu mieszkalnego oraz refinansowanie poniesionych nakładów związanych z zakupem lokalu;

- właściciel nieruchomości: kredytobiorcy w udziałach po 1/2;

- adres nieruchomości: ul. (...), lokal mieszkalny nr (...);

- termin przedstawienia odpisu z prawomocnie wpisaną hipoteką na rzecz mBanku: 30.04.2008 r.

Na podstawie aneksu nr (...) z dnia 16.04.2009 r. strony wprowadziły nową treść preambuły umowy – w związku ze zmianami osobowymi kredytobiorcy D. F. (zmianą nru dowodu osobistego oraz adresu zameldowania i do korespondencji). Nadto strony przyjęły, że na dzień wydania decyzji o zmianie warunków umowy przez mBank oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosi 3 %, marża banku 2,60 %; oprocentowanie dla należności przeterminowanych w stosunku rocznym w dniu wydania decyzji kredytowej przez mBank wynosiło 13,00 % (§ 1 ust. 8 i 9 oraz § 11 umowy).

Na podstawie aneksu nr (...) z dnia 25.05.2010 r. strony wprowadziły nową treść preambuły umowy – w związku ze zmianami osobowymi kredytobiorcy D. F. (zmiana nazwiska na M.). Nadto strony postanowiły, że okres kredytowania wynosi 240 miesięcy – od dnia 07.09.2005 r. do dnia 10.09.2025 r., w wariantcie malejących rat kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 4 i 5 umowy).

Na podstawie aneksu nr (...) z dnia 07.01.2011 r. strony zgodnie przyjęły, że na dzień wydania decyzji o zmianie warunków umowy przez mBank oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosi 2,61 %, marża banku 2,50 %; oprocentowanie dla należności przeterminowanych w stosunku rocznym w dniu wydania decyzji kredytowej przez mBank wynosiło 12,61 %. Ponadto od dnia zawarcia aneksu wysokość zmiennej stopy procentowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 28.05.2010 r. powiększona o stałą w okresie kredytowania marżę Banku w wysokości 2,50 % (§ 1 ust. 8 i 9 oraz § 12 umowy).

Na podstawie aneksu z 24.03.2015 r. strony ustaliły okres kredytowania 360 miesięcy, tj. od dnia 07.09.2005 r. do dnia 10.09.2035 r., oraz przyjęły, że informację o wysokości rat kapitałowo-odsetkowych kredytu po zmianie okresu kredytowania kredytobiorcy uzyskują w formie nowego harmonogramu spłat przesyłanego kredytobiorcom listem zwykłym w terminie 14 dni od dnia zawarcia aneksu. Ponadto informację o wysokości rat kredytobiorcy mogli uzyskać za pośrednictwem serwisu transakcyjnego banku, sieci placówek banku oraz Biura (...).

/ dowód: aneks nr (...) z dnia 09.08.2006 r. – k. 100 i 411; aneks nr (...) z dnia 27.11.2007 r. – k. 412;

aneks nr (...) z dnia 16.04.2009 r. – k. 101-103, 413-414; wnioski – k. 415-416; aneks nr (...)

z dnia 07.09.2005 r. – k. 104, 417; aneks nr (...) z dnia 07.01.2011 r. – k. 105, 418; aneks

z dnia 24.03.2015 r. – k. 419 /

Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach mPlanów przewidywał, że:

- Rozdział I.1 – mPlany były planami finansowymi dającymi prawo do skorzystania z oferty produktowej mBanku na zasadach określonych w oddzielnych regulaminach, lecz zgodnie z tabelą oprocentowania oraz taryfą prowizji i opłat bankowych dla mPlanów;
- Rozdział I.2 – w ramach mPlanów występowały oferty w złotych oraz w walutach obcych;
- Rozdział III § 1 ust. 2 – mBank udzielał kredytów i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut wymiennalnych: USD/ EURO/ CHF lub innych walut wskazanych przez mBank, według tabeli kursowej (...) S.A.;
- Rozdział III § 1 ust. 3 – w okresie spłaty kredytu mBank mógł dokonać zmiany waluty będącej podstawą waloryzowania na pisemny wniosek kredytobiorcy;
- Rozdział III § 1 ust. 4 – kredyt waloryzowany udzielany był w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę;
- Rozdział III § 24 ust. 2 – wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty była określona w tej walucie, natomiast jej spłata była dokonywana w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) S.A. na dzień spłaty;
- Rozdział III § 24 ust. 3 – wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulegała comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) S.A. na dzień spłaty;
- Rozdział III § 32 ust. 3 – w przypadku kredytów złotych waloryzowanych kursem waluty, bankowy tytuł egzekucyjny wystawiany był w złotych, po przeliczeniu wierzytelności mBanku na dzień sporządzenia tytułu egzekucyjnego według średniego kursu danej waluty w tym dniu, według tabeli kursowej (...) S.A.

/ dowód: Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach

mPlanów – załącznik nr 3 do Pisma Okólnego nr (...) – k. 420-426 /

Zarządzeniem No. C-I-3/09 z dnia 26.01.2009 r. w sprawie administrowania produktami bankowości detalicznej, począwszy od dnia 01.07.2009 r., Prezes Zarządu (...) S.A. wprowadził zmiany do oferty produktowej mBanku w zakresie mPlanów hipotecznych polegające m.in. na:

- 1) umożliwieniu klientowi dokonywania spłat rat kredytu w walucie waloryzacji kredytu;
  - 2) ...;
  - 3) wprowadzeniu nowych stawek referencyjnych dla kredytów uruchamianych w EUR, USD, (...) na podstawie wniosków kredytowych złożonych do dnia 01.07.2009 r. – (...) 3M dla EUR, LIBOR 3M dla USD, LIBOR 3M dla (...),
- a także wprowadził nowy Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach mPlanów.

/ dowód: ogłoszenie – zmiana Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych – k. 427;

pismo Okólne No. A-V- (...) z załącznikiem – k. 428-433; pismo Okólne No. A-

V- (...) z załącznikami – k. 435-445 /

Pismem z dnia 17.01.2020 r. powodowie poinformowali pozwany Bank, że po analizie treści umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 07.09.2005 r. stwierdzają, że umowa jest nieważna na podstawie art. 58 kc i art. 353¹ kc ze względu na skonstruowanie jej w sposób sprzeczny z ustawą, zasadami współżycia społecznego i naturą stosunku zobowiązaniowego – w chwili zawarcia umowy. Zarazem zdaniem powodów, wobec niewłaściwego oznaczenia świadczenia, umowę należałoby uznać za niezawartą, gdyż świadczenie banku zostało w umowie uzależnione od kursu CHF ustalonego arbitralnie przez bank. W konsekwencji umowa jest nie tylko niezgodna z bezwzględnie obowiązującym art. 69 prawa bankowego, ale równocześnie nie spełnia konsensusu z art. 353 kc.

Powodowie wezwali pozwany Bank do zwrotu w terminie do dnia 31.01.2020 r. wszystkich nienależnych świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnej umowy w okresie od 12.09.2005 r. do 12.11.2019 r., tj. kwot 121.739,19 zł i 46.324,79 CHF).

Powodowie wskazali, że bezskuteczny upływ terminu będzie skutkował skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego.

/ dowód: pismo z dnia 17.01.2020 r. z potwierdzeniem nadania – k. 198-203 /

W okresie od 12.09.2005 r. do 04.12.2019 r. powodowie uiścili na rzecz pozwanego Banku:

- 12.09.2005 r. – prowizja za udzielenie kredytu – 1.020,48 zł;
- 12.09.2005 r. – prowizja za ubezpieczenie kredytu – 510,24 zł;
- 12.09.2005 r. oraz 07.10.2010 r. – składki za ubezpieczenie (...) 1.785,85 zł + 1.386,72 zł.

W okresie od 10.11.2005 r. do 30.11.2019 r. powodowie spłacili na rzecz pozwanego Banku z tytułu kapitału i odsetek: 110.650,82 zł oraz 46.324,79 CHF.

W okresie od 12.09.2005 r. do 11.05.2008 r. powodowie uiścili z tytułu ubezpieczenia pomostowego w formie podwyższonego oprocentowania 6.235,09 PLN (2.573,04 CHF).

Łącznie koszty dodatkowe wyniosły 10.938,38 zł.

/ dowód: zaświadczenie z dnia 05.12.2019 r. – k. 106-123 /

Powodowie zawarli związek małżeński w 2009 r.; pozostają w ustroju wspólności majątkowej. Przed zawarciem małżeństwa zamieszkiwali wspólnie i wspólnie dokonywali spłaty kredytu poprzez rachunek bankowy powódki.

/ dowód: zeznania powoda M. M. – e-protokół z dnia 05.02.2021 r. 00:04:25-00:33:16

k. 662-665; zeznania powódki D. M. – e-protokół z dnia 05.02.2021 r.

00:33:17-00:38:29 k. 664-665 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie prawie w całości.

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego sprawy na podstawie materiału dowodowego obejmującego przedłożone przez strony dokumenty dotyczące przedmiotu i treści łączącego strony stosunku kredytowego, a także zeznania powodów.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie świadka M. D. jako zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy – art. 235² § 1 pkt 2 kpc. Ze złożonych do akt sprawy dokumentów wynika, że nie brał on udziału w czynnościach poprzedzających i

towarzyszących zawarciu umowy kredytu, tj. złożeniu wniosku kredytowego przez powodów, udzielaniu im informacji na temat warunków kredytu, jak również podpisaniu umowy kredytu. W związku z tym zeznania tego świadka nie mogły być przydatne dla dokonania ustaleń związanych z przebiegiem procedury zawarcia umowy kredytu z udziałem powodów, w tym dokonania przez nich wyboru waluty kredytu, a także indywidualnego uzgodnienia z nimi postanowień umowy, w szczególności postanowień przewidujących mechanizm indeksacji. Zasady funkcjonowania kredytów indeksowanych do waluty obcej oraz ustalania kursów wymiany walut znane są Sądowi i pełnomocnikom stron. Sposób ustalania kursów walut przez Bank pozostaje bez znaczenia w sytuacji, gdy nie został przewidziany w łączącej strony umowie kredytu lub jej ogólnych warunkach (regulaminie). Ewentualnie przedstawienie przez świadka obowiązujących wówczas w Banku procedur związanych z opisem produktu oraz informowaniem o nim klientów, w tym o związanych z nim ryzykach, a także z badaniem zdolności kredytowej, nie wystarczy dla ustalenia, że procedury te zostały w pełni dochowane w stosunku do powodów.

Pozwany nie zgłosił w tym zakresie żadnych innych wniosków dowodowych, w szczególności nie wniósł o przesłuchanie w charakterze świadka K. S., która zajmowała się obsługą powodów na etapie wnioskowania o kredyt i ustalanie jego parametrów. Jedynym dowodem na przebieg procedury poprzedzającej zawarcie umowy, w tym na sposób przedstawienia oferty oraz ustalenia warunków kredytu, w tym ich indywidualnego uzgodnienia, pozostają zeznania powodów. Sąd uznał te zeznania za rzetelne i wiarygodne.

Zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy okazało się prowadzenie dowodu z opinii biegłego, jako że powodowie zażądali ustalenia nieważności umowy kredytu oraz zwrotu części spełnionych świadczeń jako nienależnych. Wysokość dokonanych spłat kredytu wynika z zaświadczenia pozwanego Banku.

Powodowie dochodzą ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 07.09.2005 r. oraz zwrotu świadczeń nienależnych spełnionych w wykonaniu tej umowy. Powodowie zakwestionował tę umowę kredytową, powołując się na jej sprzeczność z przepisami prawa bankowego oraz zawarcie w treści umowy postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ i nast. kc.

Uprawnione jest stanowisko powodów co do zawarcia w treści umowy z dnia 07.09.2005 r. niedozwolonych postanowień umownych w zakresie odnoszącym się do indeksacji kredytu do waluty CHF, co skutkowało nieważnością tejże umowy.

Powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bankiem S.A. umowę kredytu typu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty CHF w kwocie 255.121 zł. Stosownie do postanowień umowy kwota kredytu w CHF miała zostać określona według kursu kupna dewiz dla wyżej wymienionej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu. Stosowany do przeliczenia walut przy wypłacie kredytu kurs CHF został ustalony jednostronnie według Tabeli kursów obowiązującej w Banku. Z kolei spłata rat kapitałowo-odsetkowych miała być dokonywana w złotych, po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych w złotych zależała od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości w/w kursu waluty miała wpływ na ostateczną wysokość spłacanego przez kredytobiorcę kredytu.

W ten sposób w chwili zawarcia umowy kwota kredytu będąca podstawą wyliczenia rat nie została ściśle oznaczona.

Dokonując wypłaty kredytu – w trzech transzach w dniach: 12.09.2005 r., 26.05.2006 r. i 14.08.2006 r. – Bank przeliczył wypłacone sumy na CHF według własnych kursów kupna wynoszących odpowiednio: 2, (...) , 2, (...) i 2, (...)

Docelowa suma kredytu w CHF miała dopiero wynikać z harmonogramu spłat. Uruchomienie kredytu miało nastąpić po spełnieniu szeregu warunków. Aczkolwiek warunki te mogły być spełnione przez kredytobiorców dość szybko, nawet tego samego dnia lub w ciągu kilku dni, to jednak w chwili zawarcia umowy nie można było jednak jednoznacznie ustalić daty, w jakiej uruchomienie kredytu miało nastąpić. Pozwany w toku procesu w żaden sposób nie wyjaśnił ani nawet nie próbował wyjaśnić, dlaczego nie było możliwe dokonanie jednoznacznego i wiążącego

przeliczenia PLN na CHF w dniu zawarcia umowy kredytu i według – uzgodnionego przez strony – kursu z tego dnia. Nic nie stało na przeszkodzie, aby w umowie kredytu dokonać przeliczenia waluty według określonego kursu, w szczególności średniego kursu NBP, albo jakiegokolwiek innego kursu – uzgodnionego z powodami.

Tymczasem umowa kredytu pozostawiała Bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorców, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu. Zapis o przeliczeniu sumy kredytu na CHF według kursu z dnia wykorzystania kredytu jest zapisem pochodzącym od Banku, a nie od powodów. Nie było to z pewnością postanowienie indywidualnie uzgodnione, skoro zostało przeniesione dosłownie z regulaminu kredytu. W umowie kredytu nie został również szczegółowo opisany mechanizm ustalania kursów kupna i sprzedaży CHF. Metoda kształtowania kursu nie została uzgodniona w ramach indywidualnej, jednostkowej umowy. Stosowanie w ogóle do jakichkolwiek przeliczeń kursu ustalanego przez Bank – bez jednoznacznego i pełnego przedstawienia w umowie kredytu metody wyliczania tego kursu poddającej się weryfikacji – może być traktowane jako niedozwolone postanowienie umowne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy kredytobiorcy. Miernik waloryzacji stosowany do przeliczenia świadczenia pieniężnego winien mieć charakter obiektywny, niezależny od woli jednej ze stron. Natomiast mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22.01.2016 r., I CSK 149/14, OSNC 2016/11/134; z dnia 13.12.2018 r., V CSK 559/17), inaczej mówiąc jest nieuczciwy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2019 r., II CSK 19/18). Ponadto zastosowanie innego kursu dla przeliczenia kredytu uruchamianego – kursu kupna oraz innego kursu dla przeliczenia kredytu spłacanego – kursu sprzedaży prowadzi do uzyskania przez bank dodatkowej korzyści finansowej wynikłej z różnicy między tymi kursami. Na tym polega istota tzw. spreadu walutowego.

Zakładając przeliczenie walut PLN/CHF wg średniego kursu NBP, zobowiązanie powodów wyniosłoby:

- według kursu z dnia zawarcia umowy kredytu – 07.09.2005 r. – 2, (...) – 100.651,35 CHF;

- według kursów z dnia uruchomienia kolejnych transz:

- 12.09.2005 r. – 210.819,02 PLN – 2, (...) – 82.683,85 CHF,

- 26.05.2006 r. – 40.000,02 PLN – 2, (...) – 15.865,47 CHF,

- 14.08.2006 r. – 4.302 PLN – 2, (...) – 1.759,08 CHF,

tj. łącznie 100.308,40 CHF.

W każdym wypadku zobowiązanie powodów byłoby wyraźnie niższe od zobowiązania oznaczonego ostatecznie przez pozwanego (102.391,73 CHF). Stosując swoje kursy kupna – niższe od kursu średniego NBP – Bank spowodował zwiększenie zobowiązania kredytobiorców wyrażonego w walucie waloryzacji o ok. 2.000 CHF.

Z uwagi na zastosowanie kursu kupna (niższego) do przeliczenia kredytu wypłaconego oraz kursu sprzedaży (wyższego) do spłaty kredytu, zobowiązanie kredytobiorcy staje się wyższe już w dniu wypłaty, gdyby kredyt miał zostać od razu spłacony. Suma kapitału w PLN do spłaty jest w takim przypadku z założenia wyższa od sumy kapitału udostępnionego.

Zastosowanie różnego kursu w zależności od tego, czy przeliczenie dotyczy wypłaconego kredytu czy też wysokości raty w dniu przewidzianym w harmonogramie lub dniu poprzedzającym dzień płatności, należy uznać za naruszające interes konsumenta w sposób rażący, a niezależnie od tego za postanowienie umowne dotknięte sprzecznością z zasadami współżycia społecznego na zasadach ogólnych, a w konsekwencji nieważnością w rozumieniu art. 58 § 2 kc. Na potrzeby indeksacji kredytu do waluty obcej należało przyjąć kurs ustalany według tej samej jednolitej metody – albo każdorazowo kurs kupna, albo każdorazowo kurs sprzedaży albo jakąś postać kursu uśrednionego lub kursu niezależnego od stron umowy, np. kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Rozbieżność stosowanych kursów stanowi korzyść wyłącznie dla banku udzielającego kredytu, a nie dla kredytobiorcy będącego konsumentem. Sytuacje

tego rodzaju legły zresztą u podstaw dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą tzw. antyspreadową z dnia 26.07.2011 r.

Wadliwe klauzule przeliczeniowe podlegają pominięciu – art. 385¹ § 1 i 2 kc. Jeżeli jednak dotyczą głównych świadczeń stron, umowa bez uwzględnienia tychże klauzul nie może być w ogóle wykonywana, co z kolei oznacza, iż jest ona nieważna na podstawie art. 58 § 1 kc. W aktualnym orzecznictwie sądowym przyjmowane jest stanowisko, iż klauzula indeksacyjna dotyczy głównego świadczenia stron umowy kredytu w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18; z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Skoro w samej umowie kredytu nie została wiążąco wskazana suma kredytu w CHF, będąca podstawą wyliczenia rat, czyli umowa kredytu pozostawiała bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorcy, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu, to znaczy że umowa ta wadliwie określała zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu otrzymanej sumy, a przez to nie zawierała prawidłowo oznaczonych wszystkich niezbędnych elementów umowy kredytu przewidzianych w art. 69 ust. 1 prawa bankowego. To zaś uzasadnia stwierdzenie nieważności tej umowy.

Pozwany nie wykazał, aby treść umowy kredytu została indywidualnie uzgodniona z powodem. Przeciwnie, widać, że treść umowy w zakresie kwestionowanych postanowień indeksacyjnych stanowi wzorzec opracowany przez Bank. W szczególności indeksacja kredytu nie była indywidualnie uzgodniona. We wniosku kredytowym powodowie wskazali, że wnosi o przyznanie im kredytu w kwocie 255.121 zł. To, że kredyt miał być indeksowany do waluty CHF, wynika z samego formularza pochodzącego od Banku. Złożenie wniosku kredytowego o określonej treści nie jest tożsame z indywidualnym uzgodnieniem postanowień umowy kredytu.

W ogóle nietrafne jest powoływanie się na „wybór oferty” kredytu indeksowanego. Sporządzenie przez pracownika banku lub pośrednika kredytowego symulacji kredytu czy też wstępne sprawdzenie zdolności kredytowej nie jest złożeniem oferty. Analitycy pozwanego ocenili konkretny wniosek kredytowy powodów i wydali akceptację dla kredytu indeksowanego. Świadome dokonanie wyboru byłoby możliwe dopiero wówczas, gdyby po zweryfikowaniu wniosku i zdolności kredytowej wnioskującym przedstawiono dwie konkretne propozycje z konkretnymi warunkami (kwota kredytu, oprocentowanie, wysokość raty, itp.) i wówczas dokonałby on wyboru.

Z kolei na indywidualne uzgodnienie wskazywałoby przesłanie kredytobiorcom projektu umowy ze wskazaniem, żeby się z nią zapoznali i przedstawili swoje uwagi i ewentualnie proponowane zmiany.

Wreszcie, trzeba wskazać, iż umowa nie zawiera żadnego mechanizmu chroniącego konsumentów przed zmianą kursów prowadzącą do zaburzenia równowagi kontraktowej.

Co do zasady samo przeliczenie kredytu wyrażonego nominalnie w złotych polskich według oznaczonego kursu waluty obcej można uznać za dopuszczalne i zgodne z ustawą. Według art. 358¹ § 2 kc strony umowy, w szczególności umowy kredytu, mogą zastrzec, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego miernika wartości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25.03.2011 r., IV CSK 377/10; z dnia 18.05.2016 r., V CSK 88/16; z dnia 08.12.2006 r., V CSK 339/06). Tenże miernik może być rozumiany jako wskaźnik w ogóle mający inny charakter albo jako waluta obca w stosunku do waluty zobowiązania – skoro ustawodawca dopuszcza miernik waloryzacji inny niż pieniądź, to znaczy, że dopuszcza także inny pieniądź (walutę) niż pieniądź polski (waluta polska). Świadczenie pieniężne może zatem zostać zwaloryzowane według przewidzianego w umowie kryterium – przeciętnego wynagrodzenia, stopy inflacji, kursu złota, średniej ceny zboża albo jakichkolwiek innego wskaźnika gospodarczego, a także przeliczenie świadczenia pieniężnego wyrażonego nominalnie w złotych polskich może nastąpić według kursu innej waluty. Indeksacja kredytu do waluty obcej jest postacią takiej właśnie waloryzacji

umownej. Waloryzacja świadczenia pieniężnego zmierza do urealnienia jego wartości poprzez odwołanie do obiektywnych, niezależnych od stron transakcji kryteriów. Także w przypadku umów kredytu takie urealnienie może znaleźć zastosowanie. Waloryzacja kwoty nominalnej kredytu jest niezależna od ustaleń dotyczących odsetek umownych (kapitałowych), które w przypadku umowy kredytu stanowią wynagrodzenie banku za wykorzystanie przez kredytobiorcę udostępnionych mu środków pieniężnych, w przeciwieństwie do odsetek za opóźnienie pełniących właśnie funkcję waloryzacyjną obok funkcji represyjnej.

Regulacje dotyczące kredytu indeksowanego do waluty obcej zostały wprowadzone do art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank. z dniem 26.08.2011 r. na mocy ustawy z dnia 26.07.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (tzw. ustawy antyspreadowej). Nie oznacza to jednak, iż przed tą datą zawarcie umowy kredytu tego rodzaju było niedopuszczalne. Przeciwnie, możliwość zawarcia umowy kredytu zawierającej tego rodzaju postanowienia mieściła się w ramach ogólnej swobody kontaktowania przewidzianej w art. 353¹ kc (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29.04.2015 r., V CSK 445/14; z dnia 22.01.2016 r., I CSK 1049/14).

Jednakże prawidłowa, dopuszczalna i zgodna z prawem waloryzacja świadczenia wymagałaby jednoznacznego, precyzyjnego oznaczenia miernika waloryzacji przewidzianego w treści umowy. Oznacza to, że przeliczenie sumy kredytu w PLN na CHF musiałyby zostać dokonane od razu, według uzgodnionego przez strony kursu, nie zaś odroczone w czasie na dzień nieznan w chwili zawarcia umowy i pozostawione swobodzie Banku.

Treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18.11.2021 r., C-212/20).

W świetle aktualnego orzecznictwa nie powinno budzić wątpliwości, iż postanowienia wprowadzające mechanizm indeksacyjny mają charakter niedozwolony, uznaje się bowiem, iż określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11.12.2019 r. V CSK 382/18; z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18; z dnia 02.06.2021 r., I (...) 55/21).

Konsekwencją powyższych wadliwości jest eliminacja postanowień indeksacyjnych, prowadząca do upadku umowy kredytu w całości.

W aktualnym orzecznictwie sądowym prezentowany jest pogląd, że art. 385¹ § 2 k.c. wyłącza stosowanie art. 58 § 3 k.c., co uzasadnia stanowisko, że nieuczciwe postanowienia indeksacyjne nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.11.2019 r., II CSK 483/18). W takiej sytuacji co do zasady wykluczona jest możliwość zmiany przez sąd treści nieuczciwych warunków zawartych w umowie. Działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć charakter sankcyjny, co oznacza osiągnięcie skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami do zamieszczania w umowach z nimi nieuczciwych postanowień umownych. Skutek ten nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych. Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował, narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu. W konsekwencji zastąpienie przez sąd klauzul abuzywnych np. kursem średnim waluty obcej z dnia wymagalności roszczenia ogłaszanym przez NBP, należy wykluczyć, jako sprzeczne z celem założonym w art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady nr 93/13/EWG z dnia 05.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Ryzyko przedsiębiorcy stosującego abuzywne klauzule byłoby bowiem w razie ich eliminacji ze stosunku umownego niewielkie i nie zniechęcałoby przedsiębiorców

do stosowania nieuczciwych klauzul w przyszłości. Jeżeli sąd krajowy uzna, że zgodnie z odpowiednimi przepisami obowiązującego prawa utrzymanie w mocy umowy bez zawartych w niej nieuczciwych postanowień nie jest możliwe, art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu, że ta umowa nie może dalej obowiązywać bez takich warunków i wtedy sąd powinien orzec jej unieważnienie (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019 r., C-260/18, K. D., J. D. c/a Raiffeisen Bank (...)). Wola konsumenta, który uważa, iż stwierdzenie nieważności całej umowy nie jest dla niego niekorzystne, przeważa nad wdrożeniem systemu ochrony, takiego jak zastąpienie nieuczciwego postanowienia i utrzymanie umowy w mocy (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019 r. C-260/18).

W aktualnym orzecznictwie sądowym dominujące jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF zawierających klauzule przeliczeniowe tożsame z kwestionowanymi przez powoda postanowieniami umowy kredytu oraz regulaminu kredytowania.

Nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF d. (...) S.A. (mPlan, MultiPlan, itp.) została stwierdzona w sprawach zakończonych wyrokami:

- Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 17.11.2021 r., I ACa 677/19; z dnia 10.11.2021 r., V ACa 38/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 343/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 763/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 341/21; z dnia 08.11.2021 r., V ACa 118/21; z dnia 08.11.2021 r., I ACa 251/18; z dnia 04.11.2021 r., I ACa 190/21; z dnia 03.11.2021 r., I ACa 363/21; z dnia 28.10.2021 r., I ACa 306/21; z dnia 21.10.2021 r., I ACa 452/21; z dnia 26.10.2021 r., I ACa 27/19; z dnia 26.10.2021 r., V ACa 427/20; z dnia 15.10.2021 r., V ACa 689/19; z dnia 14.10.2021 r., I ACa 531/21; z dnia 28.09.2021 r., I ACa 396/21; z dnia 28.09.2021 r., I ACa 355/21; z dnia 22.09.2021 r., I ACa 248/21; z dnia 03.02.2021 r., I ACa 428/20; z dnia 16.12.2020 r., I ACa 72/20; z dnia 15.12.2020 r., V ACa 468/20; z dnia 04.12.2020 r., I ACa 198/20; z dnia 24.11.2020 r., I ACa 522/18; z dnia 18.11.2020 r., I ACa 342/20; z dnia 26.10.2020 r., I ACa 215/20; z dnia 22.10.2020 r., I ACa 709/19; z dnia 24.09.2020 r., V ACa 505/19; z dnia 04.09.2020 r., VI ACa 44/19; z dnia 23.07.2020 r., I ACa 616/18; z dnia 10.07.2020 r., V ACa 386/19; z dnia 08.07.2020 r., I ACa 397/19; z dnia 08.07.2020 r., I ACa 52/18; z dnia 25.06.2020 r., I ACa 286/18; z dnia 16.06.2020 r., I ACa 540/19; z dnia 28.05.2020 r., I ACa 397/18; z dnia 02.03.2020 r., I ACa 199/18; z dnia 18.02.2020 r., I ACa 565/18; z dnia 29.01.2020 r., I ACa 67/19; z dnia 28.01.2020 r., I ACa 104/19; z dnia 23.01.2020 r., I ACa 473/18; z dnia 30.12.2019 r., I ACa 598/18; z dnia 18.12.2019 r., I ACa 86/19; z dnia 04.12.2019 r., I ACa 442/18; z dnia 27.11.2019 r., V ACa 752/18; z dnia 08.11.2019 r., I ACa 202/19; z dnia 23.10.2019 r., V ACa 567/18;

- Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: z dnia 17.11.2021 r., I ACa 359/20; z dnia 16.11.2021 r., I ACa 819/21; z dnia 26.10.2021 r., V ACa 254/21; z dnia 08.10.2021 r., V ACa 280/21; z dnia 29.06.2021 r., I ACa 219/21; z dnia 10.09.2021 r., I ACa 485/21;

- Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z dnia 03.11.2021 r., I ACa 835/20; z dnia 18.10.2021 r., I ACa 1309/20; z dnia 13.01.2021 r., I ACa 973/20; z dnia 31.08.2020 r., I ACa 784/19; z dnia 10.08.2020 r., I ACa 1276/18; z dnia 09.03.2020 r., I ACa 80/19; z dnia 16.12.2019 r., I ACa 952/18; z dnia 22.10.2019 r., I ACa 1047/18.

Z kolei pominięcie klauzul przeliczeniowych (tzw. odfrankowanie) zostało dokonane w sprawach zakończonych wyrokami:

- Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 28.10.2020 r., V ACa 416/20; z dnia 25.08.2020 r., V ACa 733/19; z dnia 24.06.2020 r., V ACa 442/19;

- Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z dnia 14.06.2021 r., I ACa 516/20; z dnia 15.09.2021 r., I ACa 1082/20; z dnia 31.12.2020 r., I ACa 273/19; z dnia 22.10.2020 r., I ACa 1030/18; z dnia 24.07.2020 r., I ACa 1166/18; z dnia 10.07.2020 r., I ACa 1027/18; z dnia 22.01.2020 r., I ACa 1409/18.

Widać zatem, że dominujące w aktualnym orzecznictwie sądowym jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytowych tożsamych lub zbliżonych do umowy zawartej przez powodów.

Reasumując powyższe, usprawiedliwione jest stanowisko powodów co do nieważności umowy kredytu nr (...) z dnia 07.09.2005 r.

Zgodnie z art. 189 kpc powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ma w tym interes prawny.

Powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa może zostać uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa, decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2001 r., II CKN 898/00).

Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc oznacza potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód. Może wynikać z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda lub zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, mająca charakter obiektywny. Powód musi udowodnić, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu, tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania. Na takie cechy roszczenia o ustalenie z art. 189 kpc wskazywał wielokrotnie Sąd Najwyższy, m.in. w wyrokach: z dnia 30.10.1990 r., I CR 649/90; z dnia 08.05.2000 r., V CKN 29/00; z dnia 04.10.2001 r., I CKN 425/00; z dnia 01.04.2004 r., II CK 125/03; z dnia 18.06.2009 r., II CSK 33/09; z dnia 18.03.2011 r., III CSK 127/10; z dnia 09.02.2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101; z dnia 14.03.2012 r., II CSK 252/11; z dnia 29.03.2012 r., I CSK 325/11; z dnia 19.09.2013 r., I CSK 727/12. Inaczej mówiąc, przez interes prawny w procesie cywilnym należy rozumieć obiektywną w świetle obowiązujących przepisów prawnych, to jest wywołaną rzeczywistym narażeniem lub zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania określonej treści wyroku (T. Rowiński, *Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym*, Warszawa 1971, s. 26). Osoba zainteresowana może dochodzić roszczenia o ustalenie, jeśli nie może uzyskać jakiegokolwiek innej ochrony, w jakikolwiek inny sposób, niż poprzez uzyskanie i przedłożenie wyroku ustalającego istnienie lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. O istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc decyduje faktyczna, konkretna potrzeba ustalenia. Potrzeba ta zaś niewątpliwie występuje wówczas, kiedy ustalenie prowadzi do definitywnego rozwiązania problemów powoda i chroni jego również na przyszłość przed posunięciami strony przeciwnej.

Biorąc pod uwagę fakt, iż umowa kredytu nr (...) została zawarta na okres od 07.09.2005 r. do 10.09.2035 r., należy uznać, że zachodzi niepewność sytuacji prawnej powodów wymagająca wiążącego rozstrzygnięcia. Ustalenie nieważności umowy kredytu zwalnia powodów z obowiązku dalszego uiszczania kolejnych rat kredytu i otwiera drogę do ostatecznego rozliczenia kredytu.

W tej sprawie spełnione zostały przesłanki ustalenia nieważności umowy kredytu na podstawie art. 189 kpc, tj. posiadanie przez powodów interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia oraz zaistnienie wadliwości umowy w postaci jej sprzeczności z prawem skutkującej nieważnością na podstawie art. 58 § 1 kc.

Sąd ustalił zatem (pkt I wyroku), że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawarta w dniu 07.09.2005 r pomiędzy (...) S.A. w W. (obecnie (...) S.A. w W.) oraz M. M. i D. M. (poprzednio F.) jest nieważna.

Ponieważ powodowie konsekwentnie wskazywali na nieważność umowy kredytu, realizując uprawnienie przysługujące im jako konsumentom poszukującym ochrony na drodze sądowej (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie K. i J. D. c/a Raiffeisen Bank (...) z dnia 03.10.2019 r., C-260/18),

nie było potrzeby dokonywania oceny relacji stron z punktu widzenia roszczeń zgłoszonych jako ewentualne. Zbędne stało się przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w zakresie wnioskowanym przez obie strony (art. 235² § 1 pkt 2 kpc). Z przedstawionych już względów nie ma podstaw do rozliczenia kredytu przy wykorzystaniu kursu średniego NBP, jako że możliwość przeliczenia kredytu według kursu średniego NBP została istotnie podważona (por. wskazany wyrok (...) z dnia 03.10.2019 r., C-260/18) albo rozliczenia z pominięciem indeksacji i pozostawieniem pozostałych parametrów kredytu (w tym oprocentowania). Zupełnie chybione byłoby przeliczenie kredytu według kursów kupna i sprzedaży NBP (pkt 11 a) i. odpowiedzi na pozew), jako że stosowanie dwóch różnych kursów (spreadu) jest wadliwe z założenia. Nie ma znaczenia, jaki byłby skutek dla Banku w przypadku kredytu bez indeksacji, ale z oprocentowaniem odwołującym się do waluty obcej (pkt 11 b) odpowiedzi na pozew). Nie ma również znaczenia, jaki inny kredyt w innym banku mogliby otrzymać powodowie (pkt 11 c) odpowiedzi na pozew). Brak jest też podstaw do rozliczenia kredytu z jakimkolwiek innym oprocentowaniem (pkt 11 d) odpowiedzi na pozew), gdyż nie ma podstaw do zastępowania oprocentowania przewidzianego w umowie innym, nieuzgodnionym oprocentowaniem.

Dla rozstrzygnięcia tej sprawy nie miało również znaczenia pozyskiwanie przez pozwanego waluty obcej, dlatego też pominięciu podlegał wniosek powodów o zobowiązanie pozwanego do złożenia dokumentów.

Zgodnie z art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 kc kto spełnił świadczenie nienależne, obowiązany jest do jego zwrotu. Zgodnie zaś z art. 410 § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W konsekwencji stwierdzenia nieważności umowy kredytu powodowie mogą domagać się zwrotu świadczenia nienależnie spełnionego w wykonaniu tejże umowy, tj. zwrotu kwot przekazanych na rzecz Banku wyrażonych w PLN oraz w CHF, czyli 121.589,20 zł i 46.324,79 CHF. Nieważność umowy kredytu oznacza brak podstaw do zapłaty wszystkich przewidzianych w niej należności, nie tylko spłaty kapitału i odsetek umownych, ale także prowizji i innych opłat, w szczególności składek na ubezpieczenia związane z udzieleniem kredytu.

Niezasadny był zarzut pozwanego zgłoszony przez pełnomocnika w mowie końcowej dotyczący wspólności roszczeń powodów. W chwili zawarcia umowy kredytu powodowie nie byli małżeństwem, niemniej jednak nie ma pomiędzy nimi sporu co do tego, że spłacali kredyt wspólnie. Skoro pozostawali w życiowym partnerstwie, wspólnie zamieszkiwali, wspólnie prowadzili gospodarstwo domowe, to można dopatrzeć się pomiędzy nimi stosunków majątkowych analogicznych do wspólności majątkowej małżonków. Wydatkowanie środków na spłatę wspólnego zobowiązania kredytowego należy traktować jak dokonane ze środków w istocie wspólnych, co pozwala dochodzić zwrotu świadczenia nienależnego przez oboje powodów, także w zakresie środków spłaconych przez zawarciem małżeństwa.

Za nietrafny należy uznać zarzut przedawnienia roszczenia. Ponieważ zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego jest zobowiązaniem bezterminowym, którego wymagalność zależy od wezwania do zapłaty, zastosowanie znajduje art. 120 kc, zgodnie z którym, jeżeli wymagalność zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Należy zatem rozważyć, kiedy powodowie mogli najwcześniejsz skierować do pozwanego wezwanie do zapłaty. W ocenie Sądu Okręgowego stan taki zaistniał wówczas, gdy pojawiły się w opinii publicznej, w prasie, itp. szerzej prezentowane poglądy co do możliwych wadliwości umów kredytów indeksowanych lub denominowanych do CHF, czy też po wejściu w życie ustawy antyspreadowej, a zatem około 2011 r. W takim wypadku do dnia wniesienia pozwu nie minął okres 10 lat. Termin przedawnienia się roszczeń restytucyjnych konsumenta wobec przedsiębiorcy opartych na postanowieniach nieuczciwych rozpoczyna swój bieg od chwili, gdy powziął on wiedzę co do nieuczciwego charakteru warunków umownych (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 22.04.2021 r., C-485/19), albo w chwili, kiedy umowa stała się trwale bezskuteczna, czyli kiedy konsument stanowczo wyraził wolę jej unieważnienia (zob. uchwałę składu Sądu Najwyższego z dnia 07.05.2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021/9/56). Można jeszcze dodać, iż według niektórych prezentowanych w doktrynie i

orzecznictwie poglądów nawet sama spłata pożyczki lub kredytu nie jest świadczeniem okresowym, gdyż spłacający spełnia jedno z góry oznaczone świadczenie tworzące jedną całość, ale tylko rozłożone w czasie, nie zaś szereg świadczeń równorzędnych (zob. B. Kordasiewicz w: System Prawa Cywilnego. Tom 2. Prawo cywilne – część ogólna, W-wa 2002, s. 548-549; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10.09.1970 r., I CR 329/70, PUG 70/12, oraz z dnia 02.10.1998 r., III CKN 578/98; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17.01.2018 r., I ACa 705/17). Skoro spłata kredytu nie jest świadczeniem okresowym, to rozliczenie tej spłaty w wyniku stwierdzenia nieważności umowy tym bardziej nie może mieć takiego charakteru. Z tych przyczyn roszczenie kredytobiorcy przedawnia się w ogólnym sześć- lub wcześniej dziesięcioletnim terminie przewidzianym w art. 118 kc – z uwzględnieniem dyspozycji art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13.04.2018 r. o zmianie kodeksu cywilnego. Z kolei żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu w ogóle nie podlega przedawnieniu. Żądanie ustalenia nieważności umowy, podobnie jak żądanie unieważnienia umowy (zmierzające do ukształtowania stosunku prawnego), jest roszczeniem w znaczeniu prawnoprocesowym, a nie materialnym. Przedawnienie w rozumieniu art. 117 § 1 i 2 kc dotyczy natomiast roszczeń materialnoprawnych, czyli takich praw podmiotowych, które polegają na możliwości żądania od innej osoby określonego zachowania (najczęściej spełnienia określonego świadczenia). Strona umowa dochodząca ustalenia jej nieważności bądź unieważnienia niczego nie żąda od strony przeciwnej. Przedawnienie oznacza, iż dłużnik może – po upływie jego terminu – uchylić się od zaspokojenia roszczenia. Pozwany w sprawie o ustalenie nieważności bądź unieważnienie umowy nie ma się od czego uchylić, bo nie jest obowiązany niczego spełniać ani zaspokajać. Strona umowy może wystąpić o ustalenie jej nieważności, o ile posiada interes prawny, bądź o unieważnienie, w każdym czasie w trakcie trwania więzi umownej, a także po upływie umówionego okresu, a nie tylko przez 10 (6) lat (lub krócej) od zawarcia umowy.

Zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego należy do tzw. zobowiązań bezterminowych, w których termin spełnienia świadczenia nie jest z góry oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, wobec czego spełnienie winno nastąpić niezwłocznie po wezwaniu do wykonania zgodnie z art. 455 kc. Niezwłoczne spełnienie świadczenia pieniężnego w rozumieniu art. 455 kc oznacza z reguły spełnienie go w terminie 14 dni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.05.1991 r., II CR 623/90; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20.03.2012 r., I ACa 191/11). Powodowie nie wykazali, aby skutecznie wezwali pozwanego do zapłaty przed wytoczeniem powództwa, w szczególności nie przedłożyli dowodu doręczenia pozwanemu pisma z dnia 17.01.2020 r. W takiej sytuacji za skuteczne wezwanie do zapłaty należy uznać dopiero doręczenie pozwanemu odpisu pozwu, co nastąpiło 23.03.2020 r. (k. 214). Pozwany popadł w opóźnienie po 14 dniach, tj. z dniem 07.04.2020 r.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu. Z zaświadczenia wystawione przez Bank wynika, że powodowie dokonali zapłaty 121.589,20 zł a nie 121.739,19 zł. Oddalenie powództwa dotyczy zatem różnicy między wskazanymi kwotami oraz pozostałych odsetek za opóźnienie.

Na podstawie art. 100 in fine kpc powodowi jako wygrywającym sprawę przysługuje zwrot kosztów procesu w całości, jako że ulegli jedynie co do nieznacznej części roszczenia. Koszty te obejmują: opłatę sądową od pozwu – 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – 10.800 zł (wartość przedmiotu sporu przekracza 200.000 zł – k. 206 i 209), opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 34 zł, opłatę sądową od wniosku o zabezpieczenie – 100 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym I Cz 61/20 ustalone zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 7 przywołanego rozporządzenia – 2.700 zł, tj. łącznie 14.634 zł. Dla rozstrzygnięcia o kosztach procesu decydujące znaczenie ma ostateczny wynik sprawy, nie zaś wynik postępowań incydentalnych, zatem nawet uwzględnienie zażalenia pozwanego nie stoi na przeszkodzie przyznaniu powodowi zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego i zażaleniowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.